

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAĞDAS İRAN ŞİİRİ

GÖL

UYKUSUNUN

ÖTESİNDEN

Çeviren: M. BABEK

MAYIS

MAYIS ŞİİR DİZİSİ
İkinci Kitap
Çağdaş İran Şiiri
Ocak 1984

Kapak Düzeni : Sinan Şenol

MAYIS : Alternatif Sürekli Şiir Dizisi
Dizgi : Baskı : Çit : Şafak Matbaası - Ankara.

Ücretsiz PDF E-kitap Arşivi : <http://kitapcihaney.org>

GÖL UYKUSUNUN ÖTESİNDEN ÇAĞDAŞ İRAN ŞİİRİ

Çeviren
M. BABEK

Düzenleyip Yayına
Hazırlayan
ALİ YILDIRIM

MAYIS

Şiir Dizisi

Ücretsiz PDF Kitap Alın: <https://rantey.org>

BİRKAÇ SÖZ

**ŞİİR toplumsal yaşamı en yakından izleyebilen yazın türleri-
nin başında geliyor. Yazılan, okunan şiirlerdeki genel söylemi ir-
delemek yaşanan koşullara ilişkin bize yeterli sayılabilecek bilgi
verecektir. Doğal ki şiire özgü bir dille olacaktır bu. Günümüz
dünyasının olanca karmaşası, durmaksızın artan silahlanma ya-
rışı, dörtbir yanda düzenlenen katliamlar, işgaller, açlık tehlikesi
insanın karamsar tablolar çizmesine elverişli bir tual oluşturuyor.
İşte bu süreçte yaşamın savunmasını omuzlamak, her zamankin-
den daha fazla duyarlılık taşımak, somut bir ödev olarak karşı-
mıza çıkıyor. Bu ise ancak ve ancak ilkin yaşamı yeniden üret-
mekle olası.**

**Yaşamak, çok boyutlu bir alternatifliktir. Her kesitte, her
hücrede yoğunlaşan bir olgu. MAYIS Alternatif Sürekli Şiir Dizi-
si yaşamı savunan bir tür hesaplaşmanın ürünü. İnsanlığın ya-
nında demokrasinin, umudun, kardeşliğin şiirlerini yayımlama
amacındayız.**

Elinizdeki kitap «Çağdaş İran Şiirinin» derli toplu olarak ilk çevrilişi. Köklü bir kültürel geçmişe sahip İran, o denli de köklü bir şiir geleneğine sahip. Sürekli yenilenip gelişen bir gelenek bu. Nima Yuşic İran şiirinde klasik şiirin kalıplarını yıkan öncü bir ozan. O kendine özgü serbest söyleyiş biçimiyle İran şiirine yeni bir kan getirmiş, şiirlerinin toplumsal öze beslenmesi çabalarını başarıya ulaştırmıştır. Onu, genç fakat söyleyiş zenginliğiyle donanımlı diğer ozanlar izlemişlerdir. Günümüzde İran şiiri özgürlüğün, kardeşliğin evrensel boyutlarına ulaşmış konumdadır.

İran'lı arkadaşımız' M. Babek'in Farsça'dan Türkçe'ye doğrudan çevirdiği şiirlerle oluşturduk kitabı. Yine Türkçe'yi de Farsca kadar iyi kullanan ve çevirileri denetleyen İran'lı arkadaşları anmak isteriz.

Mayıs dünya şiirinin örneklerini yayımlamayı sürdürecektir.

MAYIS

NİMA YUŞİC

(1901 - 1959) İran'ın kuzey dağları eteklerindeki Yuş köyünde doğdu.

Klasik İran şiirinin bin yıllık kalıplarını yıkan ve İran şiirine yeni bir hava kazandıran öncü ozandır. Çağdaş İran Şiirinin kurucusu diye tanımlayabiliriz onu. Yuşic, Tahran'da yaşamasına karşın kent yaşamına hep yabancılık çekmiştir. Roman, öykü, oyunları da içeren yapıtlarındaki genel temayı doğa oluşturur.

Başlıca yapıtları : Efsane, Sararmış Öyküler, Ağanın Gömütlü.

EY İNSANLAR

Ey kıyıda oturan
mutlu insanlar
biri suda canveriyor
cırpınıyor biri durmaksızın

bu ağır, kara ve hoyrat denizde
düşmanı yakalamak hayalinin
sarhoşluğu mu sizi kuşatan
daha iyiyi
daha güçlüyü
oluşturmak için
tutmayı, bir güçsüzün elinden
boşuna çabaladığınız zaman mı
sayansınız?

biri suda can veriyor işte
ey kıyıda oturan
mutlu insanlar,
sofranızda ekmek
üstünüzde giysi
fakat biri suda,
sesleniyor size
azgın dalgalara vuruyor...
yorgun ellerini
dibe batarken
gölgelerinizi
uzaktan görür
korku dolu gözleriyle

deniz yuttu
ve git gide
daha cansız çıkıyor suyun yüzüne
bazen başı bazen ayağı

ey insanlar
ölmek üzereyken o
bu yaşlı dünyada
kalmak istiyor
yeniden istiyor
haykırıp, yardıma çağırıyor sizi.

ey insanlar
sakin kıyıda izliyorsunuz
kıyıya vuruyor dalgalar suskun
yayılıyor bir sarhoş gibi
ve dönüyor geriye
daha coşkulu
ve yine bu ses uzaklardan
«Ey insanlar»
daha da üzgün
rüzgarın sesi...

onun sesi, daha yaygın
uzak ve yakın sulardan
yine duyulan, onun sesi
«Ey insanlar»

EVİM BULUTLUDUR

evim bulutludur
boydan boya yerler bulutlu
dönemeçten
öfkeli bir yel esiyor
dağıtıyor herbir yeri
duygularımı dağıtıyor
ey sen kaval çalan
ve dalıp giden kavalın ninnisiyle
evim bulutludur benim

ey bulut
boşalmak isteyen bulut

ve ben
anılarıma karışıyorum
geçmişte kalan mutlu günlerime
güneşe çeviriyorum bakışlarımı
deniz kıyısında
yıkılmış herbir yer
öfkeli rüzgârla

ve yolda
kaval çalan adam
yürüyor
bulutlu dünyasında

AYIŞIĞI

aydınlatıyor geceyi ayışığı
bir ipek böceğı parlıyor
mışıl mışıl uyuyor insanlar
ıslak gözlerimin uykusunu kaçırıyor
bu uykudakiler,
üzüntü veriyor bana
sabah, bekliyor benimle birlikte
ve uyandırmamı istiyor halkı

canımın özüyle beslediğim çiçek
ve umudumla suladığım gül
soluyor gözümün önünde, yazık
ben ellerimi oğuşturuyorum
yeni bir kapı açmak için
belki boşuna bekliyorum
birisi gelir diye
başıma yıkılıyor duvarlar
aydınlatıyor geceyi ayışığı
ve bir ipek böceği parlıyor

suyun başında biri, yalnız
sırtında yükü
konuşuyor kendi kendisiyle
uykudakiler
beni üzüntüye boğanlar
kaçıyor, ıslak gözümün uykusu

KANAMA

bir hastalığa tutuldum ki
uzunca bir süredir

dostlarım
güzel yoldaşlarım
söndürün tavandaki lâmbayı
ağrım sızım yok
vahşi bir ateştir
beni tedirgin eden

damarlarımın herbir
sanki yağlı bir kırbaç
indiriliyor sürekli,
benim bedenime halkın bedenine
benim bedenim halkındır
bu acılı yaşama atılan
insanlar ki
benim bedenimle yapılmıştır

biliyorum
damarlarımdan nasıl kan fışkıracak
zatürreeden ölenleri oldu yol arkadaşlarımla
ve beni ölüme götüren
bu çelimsiz ateşimdir.

hekim gerekmiyor bana
«şerhi eshab» önümde
dinginlik istiyorum
farkındayım kendi derdimin
bedenimde bir kasırga koptu
yangınım
çelimsizliğimdendir
ateşim
kanamadan.

şerhi eshab : Eski bir tıp kitabı.

FORUG FARROHZAD

(1934 - 1966) Çağdaş İran Şiirinin önde gelen ozanlarından-
dır. Aynı zamanda sinemacıdır da. UNESCO 1965'te O'nun yaşa-
mını anlatan bir film yapmıştır.

İlk şiir kitabını 17 yaşında yayımlayan kadın ozan, şiirlerin-
de toplumsal konuları irdeler. Yaşamın «kötü» yanlarını yansıt-
maya çalışmıştır. Şiirleri İngilizce, Fransızca, Almanca, İsveççe
çevrilmiştir.

Başlıca yapıtları : Duvar, İsyan, Yeniden Doğuş, Soğuk
Mevsimin Başlangıcına İnanalım.

BENZERSİZ BİRİ

Düşümde gördüm
biri geliyor
düşümde gördüm
kızıl bir yıldızı,
ve gözlerim hep seğiriyor
ve ayakkabılarım hep düzenli duruyor
yalan söylüyorsam kör olayım
uyanıkken de gördüm
ben o kızıl yıldızı

biri geliyor
biri geliyor
kimseye benzemeyen
herkesten iyi
eşsiz biri
ne babaya ne anaya
ne ensi'ye, ne de yahya'ya
salt kendine benzeyen
ve boyu
mimar evinin ağaçlarından da uzun
ve yüzü
İmam-ı Zaman'ın yüzünden de aydın
ne seyit cevatin polis kardeşinden korkuyor
ne de evimizin bütün odalarının sahibi olan
seyit cevattan
ve anamın
namazının başlangıç ve bitiminde
adını çağırdığı gibi
ya kadıların kadısı
ya Hacet-ül Hacet'tir O

vı ilkokul üçüncü sınıfın güç harflerinin tümünü
gözü kapalı okuyabiliyor
üstelik bini
yirmi milyondan
hiç yanılmadan çıkarabiliyor
ve seyit cevatin mağazasından
istediğince taksitle
mal alabiliyor
ve öyle yapabilir ki
«Allah ışığı»
ki yeşildir
tan atması gibi yeşil
yakabilir O
Meftahıyan Camii'nin tepesinden
ah...
aydınlık ne kadar iyidir
aydınlık ne kadar iyidir
ne kadar istiyorum ben
yahya'nın bir arabası
ve feneri olmasını
ne kadar yahya'nın arabasında
karpuzların, kavunların arasında oturarak
Muhammediye Meydanında
dolaşmak istiyorum
meydanda dolaşmak ne kadar iyidir
Ulusal Park'a gitmek ne kadar iyidir
pepsinin tadı ne kadar iyidir
ferdin'in filimleri ne kadar iyidir
ne kadar hoşlanırım
iyi olan herşeyden
seyit cevatin kızının saçlarını çekmeyi
ne kadar istiyorum

ben neden caddelerde
kaybolacak kadar
küçüğüm
neden benim kadar küçük olmayan
ve caddelerde
kaybolmayan babam
neden öyle yapmıyor ki
düşümdeki adam
geleceği günü
öne alsın

ve mezbaha mahallesindeki halkın
bahçelerinin toprağı da kanlıdır
ve havuzlarının suyu da kanlıdır
ve ayakkabılarının altı da kanlıdır
neden bir şey yapmıyorlar
neden bir şey yapmıyorlar

kış güneşi ne kadar da tembeldir

ben terasın basamaklarını süpürdüm
ve pencerelerin camını da sildim

baba, neden yalnız
uykuda düş görmeli

ben terasın basamaklarını süpürdüm
ve pencerelerin camını da sildim

biri geliyor
biri geliyor
yüreğiyle bizimle olan
ve soluğuyla
ve sesiyle bizimle olan
elleri kelepçelenemeyen
mapushaneye atılamayan biri
yahya'nın yaşlı ağaçlarının altında
doğan biri
ve gitgide büyüyor
daha... daha büyüyor
yağmurdan,
şakır şakır yağan
yağmurun sesinden biri
ve atlası çiçeklerinin
fısıltısından biri
ve bir şenlik gecesi
Tophane Meydanı'nın göğünden
geliyor...
ve sofrayı kuruyor
ve ekmeği paylaşıyor
ve pepsiyi paylaşıyor
ve Ulusal Park'ı paylaşıyor
ve boğmaca şurubunu paylaşıyor
ve yazılma gününü paylaşıyor
ve hastanenin numaralarını paylaşıyor
ve lastik çizmeleri paylaşıyor
ve ferdin'in filimlerini paylaşıyor
ve seyit cevatin kızının ağaçlarını paylaşıyor
ve elde kalan herşeyi paylaşıyor
ve bizim payımızı da veriyor
DÜŞÜMDE GÖRDÜM...

YENİDEN DOĞUŞ

varlığın, karanlığın simgesidir
seni kendinde yineleyerek
sonsuz doğumun şafağına götüreceğ
ak çektim
sana bu karanlıkta ah
bu karanlıkta seni
ağaçla, suyla ve ateşle kaynaştırdım

yaşamak belki
uzunca bir yoldur ki
bir kadın sepetiyle
geçer, hergün buradan
belki yaşamak
birinin kendini dala asacağı
sihirli bir iptir
okuldan dönen bir çocuktur
belki yaşamak

iki sevişme anı arasında
yakılan bir sigaradır belki yaşamak
dalgın bir yolcunun
şapkasıyla selâmlaması bir diğerini

kaplı bir andır ki yaşamak
bakışın, gözbebeklerinin içinde
kendini bitiriyor, bir duygu ki
ben, ayın anlaması
ve karanlığın arınmasıyla
karıştıracağım onu

yalnızlık büyüklüğünde bir odada
bakıyor, mutluluğun yalın gerçeklerine,
bir aşkla ölçülebilecek gönlüm
ve vazoda
çiçeklerin güzelliğinin yok olmasına
bakıyor,
bahçemize diktiğim fidanına
ve kanaryaların ötüşüne
ki ötüyorlar bir pencere kadar
ah
benim payım budur
benim payım budur
göktür, bir perdeyle benden alınan
payım,
yıkık bir merdivenden inip
varmaktır, gurbete ve acıya
bana düşen
anıların bahçesinde
kanlı bir gezintidir
ve dokunaklı bir sese
can vermektir ki
«ellerini seviyorum»
diyor bana

dikeceğim, ellerimi bahçeye
yeşerecek, biliyorum, biliyorum
ve kırlangıçlar
yumurtlayacaklar
yeşil avuçlarıma
küpe takıyorum kulaklarıma
iki kırmızı kirazdan
ve tırnaklarıma
çiçekler yapıştırıyorum
bir sokak var ki
orda
bana aşık olan gençler
hâlâ
çelimsiz ayakları
ince boyunları
ve dağınık saçlarıyla
bir genç kızın
masum gülümseyişini arıyorlar
bilmezler ki yel götürdü
bir gece onu

bir sokak var ki
yüreğim onu
çocukluğumun mahallesinden çalmıştır

zamanın koyu çizgisinde
biri ölüyor
biri kalıyor

hiç bir avcı
bir kuyuya dökülen sudan
inci toplayamaz

ben
üzgün küçük bir peri tanıyorum
okyanusta yaşıyor O
ve gönlünü bir kavalda çalıyor
yavaş yavaş
peri, öyle üzgün ve küçük ki
gece bir öpücükle ölüyor
ve gün ağarmadan
geliyor dünyaya, bir öpücükle

ARMAĞAN

Ben gecenin sonsuzluğundan sözediyorum
karanlığın sonsuzluğundan
ve gecenin sonsuzluğundan sözediyorum
bana geldiğin zaman
benim için bir fener getir ey sevgili yar
mutlu sokağın
kalabalığını görebileyim onunla

NİMET MİRZAZADEH

Şiirlerinde toplumsal sorunları ırdelemiştir. Çok sayıdaki yapıtlarından en önemlileri : Sohuri (bir kuş adı) ve Kan Gölü'dür.

AKBABA

tepemde bir akbaba
hırsla ölmeme bekliyor
ben ise düşünüyorum
nasıl bir tuzak kurayım ki
bana yaklaşsın da
onu vurayım

soluk almak için
oturmaya kalksam
işte yıkıldı diye
saldırıyor yüzüme
onu vurmak için
anlayınca fırsat beklediğimi
hızla dönüyor gökyüzüne

kuşaktan kuşağa
onca insanlar öldü
yem olarak, şu ihtiyar akbabaya

deneyimlerim sesleniyor ki
bitimindeyiz zamanın
yaklaşan bir sonu var
ya senin, ya ihtiyar akbabanın

bu cadı, bu kocamış
leş yiyenin yazgısı, sana bağlı
başaramazsan eğer
sıran geldi demektir

tepemde bir akbaba
hırsla bekliyor ölmemi
vay eğer
fırsatı ben kaçırırsam

ÖZGÜRLÜK ANITI

O dev yapılar kenti ki
bütün yapıları çelikten
dolar biçiminde kurulmuş
yağmalamak için tüm toplumları
ve oturmak için
hergün yeni bir şölen sofrasına

Orda, O korkunç dev
masum bir dişidir
dolardan yontulmuş
durur tepede,
yükseltir elindeki meşaleyi

kim bilir ne tutar diğer eli
bu özgürlük anıtının
yağma özgürlüğü
saldırı özgürlüğü
kim bilir, kimin yakasında diğer eli

dolardan yontulmuş
ve tepede duruyor
yükseltiyor bir eliyle
o göz kamaştıran meşaleyi
yüzü nasıl da masum
bu korkunç dişi devin
yükseltiyor elindeki büyük meşaleyi
şimdi Bolivya ormanlarıdır tutuşturulan
diğer eli
«Che Guevara»nın göğsüne
saplanan bir hançer
ve Lomobo'yu ateşe tutuyor
Kongo ormanlarından

dolardan yontulmuş
ve tepede duruyor
yükseliyor büyük meşale
ateşe vermek için
Vietnam'ı
ve yükseliyor meşale
selamlıyor
yağmadan dönen çapulcuları
ısıtıyor yolunu kara güverteden
petrole, elmasa ve kauçuğa giden
çağdaş korsanların

dolardan yontulmuş
ve tepede duruyor
bu yontu, özgürlüğü simgeler
yağma özgürlüğünü
saldırı özgürlüğünü
şimdi bir gemi döner
vurgundan, dünyanın dört yanından
çağdaş korsanlar
ganimetler paylaşır
özgürlük meleşinin gülüşlerinde

bu gelen bizim fırtınamızdır
ey çağdaş korsanların feneri
ey dolardan yontulmuş melek
masum dev, yüksekteki meşale
doğudan esecek
bizim fırtınamızdır.

-

ÖDÜL

bir şiir okudum dostuma
özlem dolu
hüzünlendi biraz
durup düşündü
ve dedi ki
ben

koğuş
mapushane
bulunduğum yer,
biliyorum
yazık ki
bu yaşlı ellerim
yalnızların içinde
lanet olsun ellerime
balyozdu bir zamanlar
şimdi örs oldu
başım gibi

ey kardeşim ozan
şiirinin ödülünü vereceğim bugün
ve tek dostumu
kafesteki kuşumu
özgür bırakacağım
özgür...

CUMA AKŞAMI

dökölüyor suskunluğuna akşamın
ezanın ayak sesleri
kent akşamının hayalinde yanıyor
altın ormanları düşlerin
ve odamın suskunluğunda
cuma akşamıyla uğraşıyor
ezanın ayak sesleri

benim elimde kitap
cuma akşamı sessiz
kopuk kopuk geliyor kulağıma,
ezan
kime söylüyor
ne diyor

kent
uğraşıyor cuma akşamıyla
ve o garip ses
yalın bir köylü gibi
yitiyor kentin çağılısında
ben yine
kitap okuyorum

Dr. ŞAFİİ KADKANI

Tahran Üniversitesinde edebiyat dalında öğretim üyeliği yapmıştır. Aynı zamanda bir eleştirmen ve çevirmen olan ozan Kadkani, çok sayıda dünya şiiri ve edebiyatla ilgili yapıtları da Farsçaya çevirmiştir.

Şiirlerinde toplumsal sorunları ele alır. En ünlü yapıtı : Nişabur'un Sokakları'dır.

GÖL UYKUSUNUN ÖTESİNDEN

Yükseklerden uçan
ey martı kuşları
kurşunları göğsünüzde
bu denli
bu denli içtenlikle taşıdınız
bu denli sevecen

göl uykusunun ötesinden
yüksek sesle ötüşen
esintiye sormak istiyorum
yüreğiniz kabarmadan
deniz nasıl coşuyor bugün

ey martı kuşları
yükseklerden uçuşan
gelişiniz
şarkı olur dudaklarımızda
ince bir şiirdir gidişiniz
tarihiniz
büyük ve yüce
öyle ki
öncünün adı...

HALLAC

Suda yine belirdi
rüzgârda,
saçlarının bulutuyla
yine o kızıl marş
«Enelhak»
hep dilindeydi

sen
«aşk namazında» ne okudun ki
asıldığından yıllar geçiyor da
hâlâ
bu ihtiyar asesler
ölünden bile korkuyorlar
adını
Nişabur'un bağıryanık aşıkları
esriklik
esriklik ve doğruluk anında
dudaklarının altından
yavaş yavaş
gizleyerek yineliyorlar

sen
darağacında
suskun ve donukken
izleyici kaldık biz
vazifeli aseslerle

külünü
sabah rüzgârı
nereye savurduysa
bir yiğit çıktı
topraktan

Nişabur'un sokaklarında
geceyarısının esrikleri
yavaş yavaş
kızıl şarkılarını söylüyorlar

adın,
dolaşıyor dillerde

Hallaç : Mansur İbn-i Hallac

Ases : Eski polis teşkilatı

Nişabur : Bağrı yanık aşıklarıyla ünlü İran kenti

İYİ YOLCULUKLAR

Esintiye sordu ağaç

— nereye gidiyorsun

bu ivecenlik niye

— boğdu beni bu ova

gel gidelim birlikte

— istesem de olmaz ki

üzgünüm

yıllardır bağlı köklerim yere

— yolculuk nereye

bu ivecenlik niye

— artık nereye olursa

— geçersen bu korkunç çölden

sağ geçersen ey esinti

çiçeklerle dostluğa

goncayla yağmurlara

selamımızı söyle

ALİ RIZA NABDEL

Hukuk öğrenimi görmüş, Hoy kentinde öğretmenlik yapmıştır. Samet Behrengi ve diğer arkadaşlarıyla birlikte Şah'a karşı bir kampanya düzenlemişlerdir.

1971 yılında Savak tarafından Tahran'da yakalanmış ve Şah mahkemelerinde altı kez ölüme mahkum edildikten sonra aynı yıl kurşuna dizilmiştir.

Ozanın yayımlanmamış çok sayıda şiir ve yazısı Savak tarafından ele geçirilip yakılmıştır.

Üç kitabı vardır : Işık (Azerice Şiirler) ve Azerbaycan Ulusal Sorunu, Sırlar (kuramsal).

YURT

Yorgun bir kent
geceleri ağır ağır
uykuya dalarken
gider benim gönül kuşum
ufuklara doğru
yellerin savurduğu
bulutlarla beraber

ey benim gönül kuşum
soyunup
bırakan kendini
serin dalgaların fısıltısına
ve kulaçlayan
«Urumiye» gölünün sularını

sonra o
buharlı geminin
dumanı kaplar gökyüzünü
gölün tarih ocağından
odlanan yüreğinden çıkar

yükselir duman, dağılır duman
Bağmeşe'de
tezgâh başında
halı dokuyan bir kızın
dolar
ıslak ve küflü bodrumuna

çalışır kız kan ter içinde
canla başla çalışır
dokurilmekilmek insanlığın destanını
çiçekler yaratır
sonsuzadek yaşayacak

gönül kuşum
Karadağ halkının
kışlık konargalarında gezer
ve Merage'nin
bağ çardaklarında
bahçıvanların söyleşilerini dinler
titrek fener ışığında

Bağmeşe : Tebriz'in işçi mahallesinden biridir.
Merage : Doğu Azerbaycan'ın bir kenti.

ve sonra yükselir
yürek dolusu gamla
konar
uçsuz bucaksız «Ark»ın surlarına
donar gönül kuşumun yüreği
«neden bir sıcak ocak, yoktur ülkemizde
neden halkımın elleri soğuktur»

dağların
çayırların ötesinde
hiç bir sıcak ocak
hiç bir sıcak kucak
çağırmadı gönül kuşumu

O Ark ile dertleşir
Ark ki özüdür tarihin, sözüdür
ve der ki gönül kuşuma Ark
tutsak olmayacak insan
insanlık boy atacak

Ark : Tebriz kentinde, ilhanlılar döneminde yapılan bir yapı.

TANYERİ

Sabaha dek uyumayan
bana ninni söyleyen anam
ağlarken mutsuzluktan
gözyaşlarımı silen anam
öğretmişti bana
geceleri uyanık kalmayı

uyumadık
bu karanlık yıldızsız gecede
usanmadan dikilir gözlerimiz
tanyerine
uyumadık gözlüyoruz
ne zaman ağaracağını tanın

gelin sulayalım kanımızla
bu kızıl fidanı
sulayalım tanyerinin
bu kızıl gülünü

bulunmaz
karanlığın gözlerinden
acı acı dökülen
yaşlardan
daha parlak bir ışık

AHMED ZİBEREM

İran'ın kuzeyinde, Enzeli kentinde doğdu. Bir süre balıkçılık yaptıktan sonra, Tahran'da bir kütüphanede çalıştı. 1972'de Şah rejimi tarafından öldürüldü.

Ziberem'in sıradan yurttaş olarak şiir denemeleri olmuştur.

EĞER BİR BİRE EŞİT OLSAYDI

Durmaksızın bağıırıyordu öğretmen
tahtanın önünde
kızgın mı kızgındı
tebeşir tozlu ydu elleri

ama arka sıradakiler
kimi pestil paylaşıyor,
kimi karıştırıyordu elindeki,
resimli dergiyi

denklemler yazıyordu coşkuyla
düzgün el yazısıyla
zalimlerin yürek rengi tahtanın üstüne
yazdı yine
«bir eşittir bire»
öğrencilerden biri kalktı ayağa
diğerleri kalkmadı —bu her zaman böyledir—
ve «yanlıştır» dedi «bu denklem» yavaşça

çocuklar şaşkın gözlerle süzdüler onu
öğretmen duraksadı
sordu ayaktaki çocuk
«diyelim her insan bir birim
eşit midir yine bir bire»
sessizlik
—ne güç bir soru—
kızdı öğretmen «evet» dedi
gülümsedi ayaktaki çocuk
«diyelim her insan bir birim
neden ayrılmış insanlar
soylu üstte yoksul altta»

diyelim her insan bir birim
neden gümüş yüzlüsü ay gibi üstün
neden zenci olan feryatlarla altta

altüst eder bu denklemi
her insan bir birim olursa

güldü çocuk sordu çocuk
eğer bir eşit olsaydı bire
kim yaşatırdı soyluları varlık içinde
kim örerdi Çin Seddini
kim katlanırdı yoksulluk yüküne
eğer bir eşit olsaydı bire
kimin yüzünde şaklardı kırbaç
kim koyabilirdi özgür kuşları kafese

sustu öğretmen
dinledi, mahzunlaştı
yazdırdı çocukların defterlerine
«bir eşit değildir bire»

MERZİYE OSKUYİ

Ozan İran'ın Azerbaycan'ın Osku kentinde doğdu. Osku çevresindeki köylerde öğretmenlik yaptı. 1971 yılında Savak tarafından tutuklanıp öldürüldü.

DALGA

küçük bir nehir idim
ormanlar, dağlar ve vadilerden
akıyordum
kendi içinde boğulur
durgun sular, biliyordum

beni yolumdan alıkoyamadı
menzilin uzaklığı, yatağımın karanlığı
ne de durgunluk korkusu

şimdi katılmışım
tükenmez dalgalara
varlığımız dayanmak
yokluğumuz dayanmak.

HOSRO GOLESORHI

Ozan ve gazeteci. Şiir ve yazılarında toplumsal sorunları irdelemiştir.

Şah aleyhine yaptığı çalışmalardan dolayı 1973'te kurşuna dizilmiştir. GOLESORHI'nın çok sayıda şiir ve makaleleri vardır. Şiir ve Sanat Siyaseti önemli bir yapıtıdır.

ADSIZ ŞİİR

Düşmanın göğsüne açtığı yara
seni yıkmağa yetmedi, yığdim
kişiliğindir senin
ayakta dimdik ölmek
sen hançer ve kan şarkısı

sen
göçmen kuşları
sen
zafer marşı

gözlerin ne kadar da parlak,
halkın öfkesi,
kanınla uyanıyor
Tophane meydanında
coşuyor halk
hep beraber savunuyorsa,
ekmek özgürlüğü
ulu fidanım
ölümündür kılavuzları

aç ve çıplak insanları
adın sarsın istemiyor, düşman
fakat
ulaştıkça haykırıışların onlara
bir mihrap oluyor
kanının her damlası

adın
halkın türküsüdür artık
dolaşır dilden dile
adın
İran bayrağı
Hazar, senin adına yaşar.

ÇİÇEĞİN SUÇU NE

Ağıt gecesinden geliyorum
hançer ve kanın
barış gecesinden
Kardeşlerimin
kıyım gecesinden
bahçedeki çiçekler biliyorlar
bahçeyi tan ağarırken
karanfilin kızıl ağıtları yaralamıştır

özgürlük kanatlı kuşları
binlerce gözün isyanı önünde
kurşuna diziyor
acımasızın biri
karanfiller biliyorlar ki
çiçek
kendi yalnızlığı kadar
suskundur
ve kendi topluluğunca
haykırır
sözüm
vazonun dertlerini anlatmak değil
sözüm
bahçıvan düşüncesini savuran
rüzgârın komplosudur
bahçıvana sormalı
sormalı rüzgâra
çiçeğin suçu ne ki

tanın soluđu
bahçededir ki
güle
fışkırmayı öğreliyor, topraktan
tanın soluđu
bir ince dalın yalnızlığından
yeşeren
ve karanfille kaynaşan
bir yaprađın filizleniřidir

karanfiller biliyorlar
köydeki ağaçların dallarında
kanaryaların sesleri kalmıştır ki
yarınların
zafer şarkılarını söylüyorlar
sormalı bahçivana
rüzgâra sormalı
ne kadar sürecek
çiçeklerin soykırımı

çiçeklerin suçu ne ki

AHMED ŞAMLU

Yuşic ile yeni kuşak arasında bir köprü olarak bilinir. Şam-
lu, Yuşic'in şiir anlayışını izlemiştir.

Başlıca yapıtları Taze Hava, Ayna Bahçesi, Ateşteki İbrahim,
Aynada Ayda, Gurbetteki Küçük Şarkılar.

SENİ SEVİYORUM

Gece yoktur bizim tarafımızda
sesle, barış arası barış olmaz
beklemede sözcükler
yalnız değilim ben seninle
kimse, kimseyle yalnız değil
gece, yıldızlardan daha yalnız

senin avuçlarındadır sokağın kızgınlığı
dudakların şiir parlıyor
seni seviyorum
gece kendi karanlığından korkuyor

GECELİK

Yoldaşlar gelin
dertlerinizle
ve bütün dert yükünüzü
boşaltın,
yüreğimin orta yerine

dirilirim sıkıntıyla
canımın ocağı dertle yanar

yoldaşlar gelin
dertlerinizle
ve bütün zehirinizi
boşaltın,
yüreğimin orta yerine

SOHRAB SEPEHRİ

1981 yılında öldü. Ozan aynı zamanda ressamdır da. Bir Sovyet eleştirmeni onun için diyor ki «insan Sepehri'nin şiirlerini okurken resimlerini, resimlerini izlerken de şiirlerini okuyabiliyor». Sepehri'nin şiirleri insan sevgisiyle doludur. Ozan insanla doğa arasındaki ilişkileri irdeler.

Başlıca yapıtları : Rengin Ölümü, Suyun Ayak Sesleri, Yolcu ve Yeşil Hacim.

SU

Suyu bulandırmayalım
uzaklarda belki
bir güvercin su içiyor
ya da uzak ovalarda
bir kuş kanatlarını yıkıyor suda

suyu bulandırmayalım
bu akarsu belki
bir yürek sıkıntısını dağıtmak için
bir ağaç dibine gidiyor
kuru bir parça ekmeğini
suya batırmıştır
belki bir derviş

güzel bir kadın ırmâğın kıyısına geldi
suyu bulandırmayalım
güzellik yansımıştır suya
ne kadar güzel bu su
ne kadar duru bu ırmak
yukardaki köylüler
ne kadar iyiler
hep coşsun çeşmeleri
ve inekleri bol süt versin
görmediğim köylerinin
kuşkusuz çitleri kısıdır
ve çitlerinin altında
tanrıların ayak izleri vardır
orda ayışığı
sözün anlamını aydınlatır
tüm köylüler bilirler
karanfil nasıl bir çiçektir
mavi mavidir bir gonca açılınca
bütün köylüler duyar
bir köy ki
sokakları rüzgâr ezgisi dolu
küçük bir kız testisini doldurur sudan
suyu bulandırmaz

suyu bulandırmayalım

YOLDA

Birgün çıkıp geleceğim
damarlarımdan ısıltılar saçarak
elimde mesajımla
ve sesleneceğim
size elma getirdim
ey sepetleri boş olanlar
güneşin kızıl elmasını

geleceğim
nasıl sevindirir yoksulu bir demet yasemin
cüzzamlı bir kadına
ne güzel de yakışır sunacağım küpe
ve bir körden öğreneceğim
bahçenin nesi olduğunu

bir çerçi olup çıktığımda sokaklara
dolduracak sesim ortalığı
gecenin karanlığından yakınanlara
göktaşları uzatacağım, renk renk

bütün duvarları yıkıp
dudaklardan silerken sövgülerin tümünü
asacağım “büyük ayıyı” boynuna
köprü başındaki küçük sakat kızın

duy ey çapulcubaşı
gülümseyişin kervanıdır gelen
dağılın bulutlar
ve düğümleyeceğim artık
gözleri
güneşle
yürekleri
aşkla
gölgeleri
suyla
dalları
rüzgârla
ve birleşecek
bebelerin uykusu
cırcır böceklerinin ötüşüyle
yükselecek göğе uçurtmalar

benim,
çiçekler sulayacak
kova dolusu çiy sunacak
susamış kısraklara
benim,
inekleri yemleyip
yaşlı eşeklerin sineklerini kovacak

geleceğim
gülle donatacağım
duvarların üstünü
her bir pencerenin altında
şiiirler okuduğumda
her karganın bir kavağı olacak
yılanın kurbağayla dostluğuna

barış benimle
tanışmak benimle
ışık yiyeceğim
seveceğim
geleceğim

İÇİNDEKİLER

Birkaç Söz	5
NİMA YUŞİC	
Ey İnsanlar	7
Evim Bulutludur	10
Ay Işığı	12
Kanama	14
FORUG FARROHZAD	
Benzersiz Biri	16
Yeniden Doğuş	21
Armağan	25
NİMET MİRZAZADEH	
Akbaba	26
Özgürlük Anıtı	28
Ödül	32
Cuma Akşamı	33

Dr. SAFİİ KADKANİ

Göl Uykusunun Ötesinden	35
Hallac	37
İyi yolculuklar	39

ALİ RIZA NABDEL

Yurt	40
Tanyeri	43

AHMED ZİBEREM

Eğer Bir Bire Eşit Olsaydı	45
----------------------------	----

MERZİYE OSKUYİ

Dalga	48
-------	----

HOSRO GOLEŞORHİ

Adsız Şiir	49
------------	----

REZA MAKSADİ

Çiçeğin Suçu Ne	51
-----------------	----

AHMED ŞAMLU

Seni Seviyorum	54
Gecelik	55

SOHRAB SEPEHRİ

Su	56
Yolda	58

